RAPOR · AVRUPA · TOPLUMSAL HAREKETLER

Avrupa'da Öğrenci Olayları

Yayılma, Devletlerin Cevabı ve Siyasi Sonuçlar

KASIM 2026

STRATEJİKUS.COM

BU RAPOR HAKKINDA

Bu rapor **4 Kasım 2026** tarihine kadar erişilebilen kaynaklarla hazırlanmış, dış aktörlerin rolüne ilişkin kısım 9 Kasım 2026'ya kadar yayımlanan değerlendirmelerle güncellenmiştir. Kaynaklar 12 Kasım 2026 itibarıyla yeniden kontrol edilmiştir. Resmî rakamlarla organizatör tahminleri arasında çoğu zaman birkaç kat fark bulunduğundan sayıların kaynağı ayrıca gösterilmiştir.

Bu rapor, Eylül–Kasım 2026 döneminde Avrupa'da yaşanan öğrenci olaylarını, dalganın kaynaklarını ve yayılma biçimini, devletlerin cevabını ve ortaya çıkan siyasi neticeleri incelemektedir.

Raporda resmî rakamlar, organizatör tahminleri ve raporun değerlendirmeleri birbirinden ayrı tutulmuştur. Olayların merkezî bir odak tarafından yönlendirildiği iddiaları, bu iddiaları sınayan araştırmalarla birlikte ele alınmış; dalganın iktisadi, siyasi ve toplumsal zemini birlikte değerlendirilmiştir.

Bölüm I Fransa'daki hareketi, Bölüm II dalganın yayılmasını, Balkan örneklerini ve dış aktörlerin rolünü, Bölüm III yapısal nedenleri, Bölüm IV devletlerin cevabını ve hukuki mirasını, Bölüm V ise değerlendirmeyi ve yakın dönem takvimini içermektedir.

Rapor

Avrupa'da Öğrenci Olayları: Yayılma, Devletlerin Cevabı ve Siyasi Sonuçlar

Eylül–Kasım 2026 dönemine dair kaynak temelli değerlendirme

Yayımlayan

Us · Strateji ve Güvenlik · stratejikus.com · Kasım 2026

Veri notu

Rapor; resmî açıklamalara, ajans haberlerine, insan hakları kuruluşlarının bildirilerine, kamuoyu yoklamalarına ve dış etkiye dair araştırmalara dayanmaktadır. Kuzey Makedonya, Karadağ, Bosna-Hersek, Kosova, Hırvatistan, Slovenya, Romanya, Polonya, Baltık ülkeleri, Moldova ve Ukrayna taranamamış olup bu ülkeler için olay yaşanmadığı neticesi çıkarılmamalıdır.

Atıf önerisi

Us Strateji ve Güvenlik. "Avrupa'da Öğrenci Olayları: Yayılma, Devletlerin Cevabı ve Siyasi Sonuçlar." Us Raporları, Kasım 2026. stratejikus.com.

Yeniden yayım

Bu rapor CC BY-ND 4.0 lisansıyla yayımlanmıştır: değiştirilmeden ve Us belirtilerek yeniden yayımlanabilir.

TEMEL BULGULAR

Raporun temel tespitleri

01 Avrupa'da tek merkezden yönetilen bir öğrenci hareketi bulunmamaktadır. Benzer bir sıkıntı zemininde birbirinin biçimlerini taklit eden ve sosyal medya aracılığıyla eş zamanlı hâle gelen ulusal dalgalar söz konusu olduğundan, olayların seyri ülkelerin kendi bütçe ve seçim takvimlerine bağlı kalacaktır.

02 Batı Avrupa'daki hareketler hükûmetlere geri adım attıracak bir baskı üretebilmektedir; Fransa'da Parcoursup'un 2028'de kaldırılacağının ve sınıf mevcutlarının 2027'den itibaren sınırlanacağının ilan edilmesi bu baskının neticesidir. Ancak kalıcı bir karar mekanizmasından ve seçim stratejisinden yoksun oldukları için bu baskıyı siyasi güce dönüştürememektedirler. Sırbistan'da da lidersiz olan hareket, forum temelli ve seçim odaklı bir modelle sandıkta zafer kazanmış olup aradaki fark, talep içeriğinden çok örgütlenme disiplininden kaynaklanmaktadır.

03 Bu tavizler, güvenlikleştirmeyle birlikte devletlerin sokağa verdiği aynı cevabın iki ayağından birini oluşturmaktadır. Eğitime dair talepler kısmi ve ileri tarihli tavizlerle karşılanmış, sokaktaki şiddete ise hemen uygulanan güvenlik tedbirleri ve hızla hazırlanan yeni mevzuatla cevap verilmiştir. Bu iki ayağın ağırlığı eşit değildir. Tavizlerin uygulaması 2027–2028'e bırakılmışken, toplu ve ailevi sorumluluk ile dijital platform denetimi getiren düzenlemeler kalıcı hâle geldikleri takdirde olaylar sona erdikten sonra da yürürlükte kalacak ve toplantı ile gösteri hakkının sınırlarını yeniden çizecektir.

04 Protestoların bir odak tarafından yönlendirilmediğini Avrupa'nın kendi kuruluşları da teyit etmektedir. Ancak bu durum, dış aktörlerin olaylardan istifade etmediği anlamına gelmemektedir. Rusya'ya atfedilen bir ağ Fransa'daki öfkeyi Ukrayna'ya verilen yardımlara yöneltmeye çalışmış, aynı operasyon hem sol öfkeye hem nasyonalist hassasiyetlere hitap etmiştir. Merkezî yönlendirmeye dair delil bulunmamakta, dış istismar ise belgelenmiş bulunmaktadır.

05 Dalganın zemininde derin bir toplumsal kırılma bulunmaktadır. Uzun süre apolitik görünen kitleler, pandemi ve Ukrayna Savaşı ile başlayan süreçte müesses nizama karşı ciddi bir tepki geliştirmiştir. Norm hâline gelen toplumsal kabulleri reddeden bu epistemik kırılma, ekonomik şartlar düzelse dahi kısa vadede kapanmayacaktır.

06 Fransa'da gözaltına alınanların yaklaşık yüzde 85'inin reşit olmayanlardan oluşması, bastırma usulünü uluslararası eleştirinin hedefi hâline getirmiştir. Avrupa Birliğinin tepkisinin bir komiserin itidal çağrısıyla sınırlı kalması ise çifte standart eleştirisine zemin hazırlamaktadır.

07 Savunma harcamalarına yönelik itirazın sokakta açık bir söyleme dönüşmesi, Avrupa'daki yeniden silahlanma programlarının iç siyasi maliyetine dair erken bir göstergedir. Danimarka'da savunmaya kaynak ayırmak için öğrenci burslarında planlanan kesintilere karşı yapılan grev bunun son örneğidir. Kemer sıkma ile silahlanmanın aynı anda yürütüldüğü ülkelerde bu itirazın büyümesi muhtemeldir.

08 Fransız kamuoyu, olaylardan en çok düzen söylemini öne çıkaran aşırı sağın kazançlı çıkacağını düşünmektedir. Sırbistan'daki netice ise Rusya bakımından bölgedeki en yakın ortağının iktidarı kaybetmesi anlamına gelmekle birlikte, kurulacak yeni hükûmetten dış politikada temkinli bir süreklilik beklenmelidir.

ANA SONUÇ

Avrupa'daki öğrenci olayları, ortak bir sıkıntı zemininde birbirini taklit eden ulusal dalgalardan oluşmaktadır. Bu zemin iktisadi, siyasi ve toplumsal unsurları bir arada barındırmaktadır; müesses nizama karşı derinleşen epistemik kırılma, ekonomik şartların düzelmesiyle kendiliğinden kapanmayacaktır. Devletlerin taviz ile güvenlikleştirmeyi birlikte yürüttüğü bu ortamda dalganın kalıcı mirası, toplantı ve gösteri hakkını daraltan mevzuat olacaktır. Dış aktörler dalgayı başlatmamış, fakat ondan istifade etmiştir.

Anahtar kavramlar

Lidersiz örgütlenme; güvenlikleştirme; epistemik kırılma; müesses nizam karşıtlığı; dış istismar; fırsatçı kutuplaştırma; toplu sorumluluk; savunma harcamaları

İÇİNDEKİLER

İçindekiler

Giriş 6

Bölüm I · Fransa: Blokajdan Ulusal Krize 6

A. Blokajdan gözaltılara 6

B. 17 Ekim ve hükûmetin cevabı 7

Bölüm II · Yayılmanın Coğrafyası, Balkan Örnekleri ve Dış Aktörler 9

A. Yayılmanın iki kanalı 9

B. Sırbistan ve Arnavutluk 10

C. Merkezî yönlendirme iddiası ve dış aktörler 11

Bölüm III · Yapısal Nedenler 13

A. Kamu maliyesi ve kuşaklar arası eşitsizlik 13

B. Savunma ve sosyal harcama gerilimi 13

C. Epistemik kırılma ve müesses nizam karşıtlığı 14

D. Dijital çağrı ağları 15

Bölüm IV · Devletlerin Cevabı ve Hukuki Miras 16

A. Güvenlik önceliği 16

B. Mevzuat mirası 16

C. Uluslararası eleştiri ve Avrupa Birliğinin sınırlı tepkisi 17

Bölüm V · Değerlendirme ve Yakın Dönem Takvimi 17

Kaynakça 18

GRAFİKLER

Grafik 1. Fransa’da gözaltından tutuklamaya (13 Ekim 2026 itibarıyla) 7

Grafik 2. Fransa’da ardışık eylem günleri: katılım, yakalama ve yaralanan güvenlik görevlisi 8

Grafik 3. Dalganın takvimi: ülkelere göre başlıca eylemlerin başlangıcı (2026) 10

Giriş

Eylül ayının üçüncü haftasında bir Paris banliyösünde başlayan lise blokajı, dört hafta içinde binlerce gözaltıyla sonuçlanan ulusal bir krize ve ardından Belçika'dan Almanya'ya ve Danimarka'ya uzanan bir protesto dalgasına dönüşmüştür. Raporun temel tezi, ortada tek merkezden yönetilen bir Avrupa hareketi bulunmadığı, ortak bir mali ve kuşaksal sıkıntı zemininde birbirinin biçimlerini taklit eden ulusal dalgaların yaşandığıdır.

Rapor bu tezi iki yönden tamamlamaktadır. İlk olarak dalganın zemininde derin bir toplumsal kırılma bulunmaktadır. Pandemi ve Ukrayna Savaşı ile başlayan süreçte uzun süre apolitik görünen kitlelerin müesses nizama karşı radikal bir tepki geliştirmesi, ekonomik şartlar düzelse dahi kendiliğinden kapanmayacak bir kırılmaya işaret etmektedir. İkinci olarak merkezî bir yönlendirmenin bulunmaması, dış aktörlerin dalgadan istifade etmediği anlamına gelmemektedir. Rapor ayrıca devletlerin sokağa verdiği cevabı, tavizler ile güvenlikleştirmenin birlikte yürütüldüğü iki ayaklı bir siyaset olarak ele almaktadır.

BÖLÜM I

Fransa: Blokajdan Ulusal Krize

A. Blokajdan gözaltılara

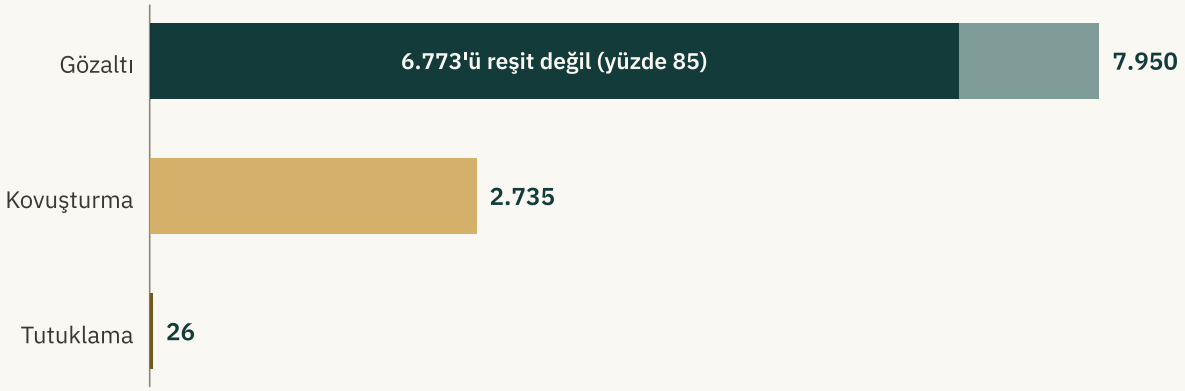
Hareketin çıkış noktası Paris'in güneydoğusundaki Créteil olmuştur. 17 Eylül'de bir lisenin öğrencileri öğretmenlerinin eylemine katılmış; kalabalık sınıflar, öğretmen eksikliği, yerine kimse atanmayan öğretmenler ve eskimiş binalar gerekçe gösterilmiştir. Belirli bir yasaya değil, okulların genel şartlarına yönelik şikâyetlere dayanan hareket, sosyal medyada yayılan videolarla önce banliyölere, ardından ülke geneline sıçramıştır.[1] 1 Ekim akşamı İçişleri Bakanlığı, yaklaşık 3.700 lisenin 1.027'sinde eylem yapıldığını ve 222 blokaj gerçekleştiğini açıklamış, aynı gün yakalananların sayısı 2 bine yaklaşmıştır.[2]

Hareketin en çarpıcı verisi gözaltı bilançosudur. Adalet Bakanlığının 5 Ekim'de açıkladığı ilk bilançoda gözaltına alınan 5.060 kişinin yüzde 87'si reşit değildi. Bakanlığın 13 Ekim itibarıyla açıkladığı bilançoya göre ise gözaltı sayısı 7.950'ye yükselmiş, bunların 6.773'ünü, yani yaklaşık yüzde 85'ini reşit olmayanlar oluşturmuş, 2.735 dosyada kovuş-

1. Estelle Nilsson-Julien, "Des blocages aux violences: ce qui pousse les élèves français à manifester," *Euronews*, 5 Ekim 2026, https://fr.euronews.com/2026/10/05/des-blocages-aux-violences-ce-qui-pousse-les-eleves-francais-a-manifester.
2. "Le mouvement de blocage des lycées devrait se poursuivre vendredi," *La Dernière Heure* (AFP'ye dayanarak), 2 Ekim 2026, https://www.dhnet.be/dernieres-depeches/2026/10/02/le-mouvement-de-blocage-des-lycees-devrait-se-poursuivre-vendredi-BXWYF663HZGKDA3FBDJOQSRCQ4/.

turma yoluna gidilmiş ve 26 kişi tutuklanmıştır.[3] Fransız öğrenci hareketleri tarihçisi Robi Morder'e göre hareketin biçimleri ve talepleri yeni değildir; talepler 1978'deki Seine-Saint-Denis hareketinden bu yana aynı niteliktedir. Yeni olan, reşit olmayanlara yönelik güvenlik uygulamalarının daha önce kenarda kalan istisnalar olmaktan çıkıp sistematik bir hâl almasıdır.[4]

Grafik 1. Fransa'da gözaltından tutuklamaya (13 Ekim 2026 itibarıyla)

Kaynak: Fransa Adalet Bakanlığı verileri. Kovuşturma, savcılığın kovuşturma yoluna gittiği dosya sayısını; tutuklama, tutuklu yargılanmaya karar verilen kişi sayısını göstermektedir.

B. 17 Ekim ve hükûmetin cevabı

Toussaint tatilinin başladığı 17 Ekim'de lise hareketi, hayat pahalılığı ve akaryakıt fiyatlarına karşı düzenlenen daha geniş bir eylem günüyle birleşmiştir. İçişleri Bakanlığına göre ülke genelinde yaklaşık 550 bin kişinin katıldığı gösteriler, Başbakan Sébastien Lecornu'nun "son derece yoğun" olarak nitelediği bir şiddete sahne olmuştur. Bakanlığın ertesi gün açıkladığı bilançoya göre 2.397 kişi yakalanmış ve 997 güvenlik görevlisi yaralanmış, Ticaret ve Dağıtım Federasyonu ise yaklaşık 1.500 mağazanın olaylardan doğrudan etkilendiğini tahmin etmiştir.[5] Hükûmetin gösteri yasakları ve yoğun polis konuşlandırmasıyla verdiği cevabın ardından hem katılım hem de yakalama sayıları hızla gerilemiştir. En belirgin düşüş güvenlik görevlisi yaralanmalarında görülmüş, 17 Ekim'deki rakam bir

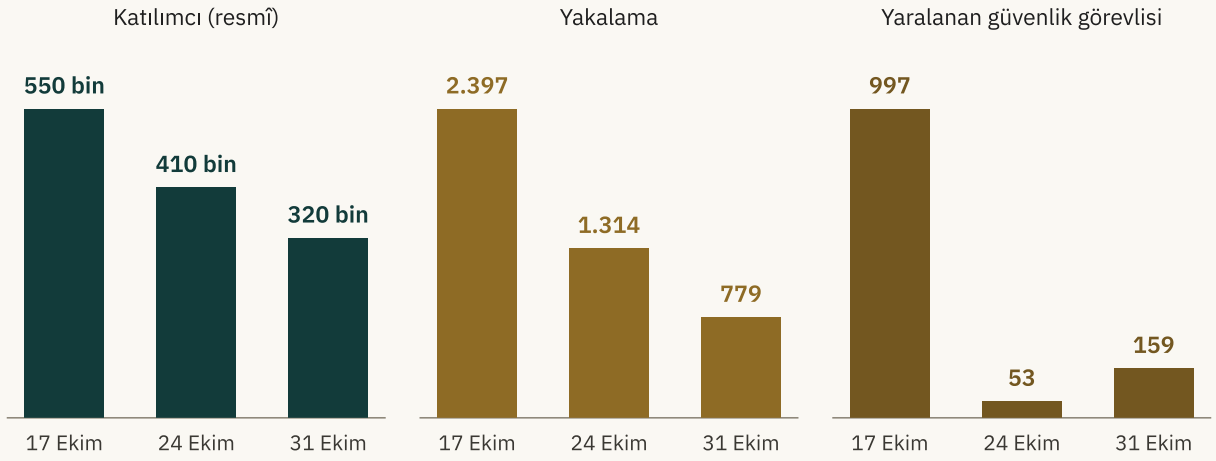
3. Fransa Adalet Bakanlığı, "Bilan judiciaire des violences urbaines en marge du mouvement lycéen," 5 Ekim 2026, https://www.justice.gouv.fr/actualites/espace-presse/bilan-judiciaire-violences-urbaines-marge-du-mouvement-lyceen. Bakanlığın 13 Ekim itibarıyla derleyip ertesi gün açıkladığı veriler için bk. "Blocus des lycées: 7 950 gardes à vue dont 6 773 mineurs," *stephanelarue.com*, Ekim 2026, https://stephanelarue.com/blocus-des-lycees-7-950-gardes-a-vue-dont-6-773-mineurs-le-jour-du-17-octobre/; "Student protests sweep Europe amid anger over costs of living," *Daily Sabah*, 16 Ekim 2026, https://www.dailysabah.com/world/europe/student-protests-sweep-europe-amid-anger-over-costs-of-living.

4. Thomas Lefèvre ve Isya Okoué Métogo, "Mobilisation lycéenne: 'Le dispositif sécuritaire est totalement disproportionné'," *Politis*, 2 Ekim 2026, https://www.politis.fr/articles/2026/10/entretien-robi-morder-mobilisation-lyceenne-le-dispositif-securitaire-est-totalement-disproportionne/.

5. "Bilan de 1.200 interpellations après la journée de manifestation chaotique du 17 octobre," *Paris Match Belgique* (Belga'ya dayanarak), 18 Ekim 2026, https://www.parismatch.be/actualites/monde/2026/10/18/bilan-de-1200-interpellations-apres-la-journee-de-manifestation-chaotique-du-17-octobre-6LNL4S2QX5HTHFQD5OVZZP2PZI/; "Manifestations du 17 octobre: un week-end marqué par des violences, des pillages et d'importantes dégradations," *Économie Matin*, 19 Ekim 2026, https://www.economiematin.fr/?p=234353.

hafta içinde yaklaşık yirmide birine inmiştir. Yaralı sayısı 31 Ekim'de yeniden artmakla birlikte ilk günün çok altında kalmıştır.[6]

Grafik 2. Fransa'da ardışık eylem günleri: katılım, yakalama ve yaralanan güvenlik görevlisi

Kaynak: İçişleri Bakanlığının her eylem gününün ertesinde açıkladığı bilançolar. Bakanlık 25 Ekim'de 17 Ekim için 2.628 yakalama ve 1.144 yaralı güvenlik görevlisi rakamlarını vermiştir. 31 Ekim rakamları aynı gecenin Cadılar Bayramı olaylarını da kapsamaktadır.

Hareketin 17 Ekim'den sonra okuldan kaosa kaydığı yorumu ancak kısmen doğrudur. Daha isabetli okuma, lise hareketinin kendisinin şiddete dönüşmesi değil, daha geniş ve yaş ortalaması daha yüksek bir hayat pahalılığı hareketinin içine çekilmesi ve şiddetin bu hareketin marjından gelmesidir. Hükûmetin 26 Ekim'de açıkladığı paket, Parcoursup'un 2028'de kaldırılmasını, kamu liselerinin ilk sınıflarında (seconde) mevcudun 2027'den itibaren aşamalı olarak 28 öğrenciyle sınırlanmasını, 2027 ve 2028 için 15 bin yeni yükseköğretim kontenjanını ve bina yenilemesi için 2030'a kadar 4 milyar avroya varan uzun vadeli krediyi içermiştir. Hükûmetin düzenlediği istişarede katılımcıların yüzde 71'inin okul baskısından şikâyet etmesi, yükseköğretime yerleştirme platformu Parcoursup'un hedef alınmasının sebebini açıklamaktadır. Öğrenci örgütleri ise 250 bin yeni kontenjan talep ettiklerini hatırlatarak paketi yetersiz bulmuş ve eylemlerin sürmesi çağrısında bulunmuştur.[7]

6. "Manifestations de samedi en France: 1.314 interpellations, 53 membres des forces de l'ordre blessés, selon l'Intérieur," *La Dernière Heure* (Belga'ya dayanarak), 25 Ekim 2026, https://www.dhnet.be/dernieres-depeches/2026/10/25/manifestations-de-samedi-en-france-1314-interpellations-53-membres-des-forces-de-lordre-blesses-selon-linterieur-BR7GK5EVZJEB5HDTXDWC3CA6FI/; "Knapp 780 Festnahmen am Rande von Protesten in Frankreich," *News.at* (APA'ya dayanarak), 1 Kasım 2026, https://www.news.at/politik/knapp-780-festnahmen-am-rande-von-protesten-in-frankreich.

7. Jean Damien Lesay, "Fin de Parcoursup, classes réduites, postes supplémentaires: le gouvernement tente d'apaiser la colère lycéenne," *Localtis – Banque des Territoires*, 27 Ekim 2026, https://www.banquedesterritoires.fr/fin-de-parcoursup-classes-reduites-postes-supplementaires-le-gouvernement-tente-dapaiser-la-colere.

BÖLÜM II

Yayılmanın Coğrafyası, Balkan Örnekleri ve Dış Aktörler

A. Yayılmanın iki kanalı

Fransa'daki dalganın Avrupa'ya yayılması iki ayrı kanaldan gerçekleşmiştir. Birincisi, Fransız biçimini doğrudan taklit eden ortaöğretim hareketidir. Belçika, İtalya, Yunanistan ile Almanya'daki eylemler bu gruba girmektedir. İkincisi ise Fransa'dan önce de var olan yükseköğretim ve hayat pahalılığı mücadeleleridir. İspanya'daki konut hareketi, Avusturya'da 2028–2030 dönemi için yaklaşık 1 milyar avroluk kesinti öngören üniversite bütçesine karşı Mayıs'ta başlayan protestolar, İrlanda'da bütçedeki harç indirimini yetersiz bulan öğrenci birliğinin itirazları ve Portekiz'deki konut ve hayat pahalılığı eylemleri Fransız dalgasıyla görünürlük kazanmış, ancak ondan doğmamıştır.[8] Avrupa Ortaöğretim Öğrenci Birlikleri Örgütü (OBESSU) de Fransa'daki protestolar ile diğer Avrupa ülkelerindeki huzursuzluğun muhtemelen birbirinden bağımsız başladığını belirtmiştir.[9]

Dalga geniş bir coğrafyaya yayılmakla birlikte yoğunluk Fransa'da toplanmıştır. ACLED verilerine göre 15 Eylül–30 Ekim döneminde yüz kişiyi aşan protesto ve kargaşa olaylarının sayısı Fransa'da 1.200'ü aşarken İspanya'da 173, İtalya'da 160, Almanya'da 70 ve Portekiz'de 33'te kalmıştır.[10] Ülkeler arasındaki bağların yatay nitelik taşıdığını İtalya örneği göstermektedir. Roma'da öğrenciler "Fransa'daki gibi yapalım" sloganıyla şehri "Fransız yoldaşlarımızın öğrettiği gibi" bloke etme çağrısı yapmış, Rete degli Studenti Medi Paris'e bir heyet göndermiş, işgal edilen okullar ise Fransız öğrencilerle görüntülü görüşmeler düzenlemiştir.[11] Raporun taradığı kaynaklarda Hollanda, İsviçre ve Birleşik Krallık'ta kayda değer bir harekete rastlanmamıştır. Buna karşılık Danimarka'da 4 Kasım'da öğrenci bursu kesintilerine karşı 57 okulda yaklaşık 40 bin öğrencinin greve gitmesi, dalganın İskandinavya'ya da uzanmaya başladığını göstermektedir.[12]

8. "Student protests sweep Europe," *Daily Sabah*; "Mapping how France's protest wave spread across Europe," *Al Jazeera*, 8 Kasım 2026, https://www.aljazeera.com/news/2026/11/8/mapping-how-frances-protest-wave-spread-across-europe; Johannes Kepler Üniversitesi, "Austrian Federal Government Plans Unprecedented Cut of University Funds," 20 Mayıs 2026, https://www.jku.at/en/research/research-at-the-jku/research-news/detail/news/austrian-federal-government-plans-unprecedented-cut-of-university-fundsnbsp/; Seher Asaf, "Irish students say €150 fee cut falls short amid rising costs," *Times Higher Education*, 7 Ekim 2026, https://www.timeshighereducation.com/node/745374.

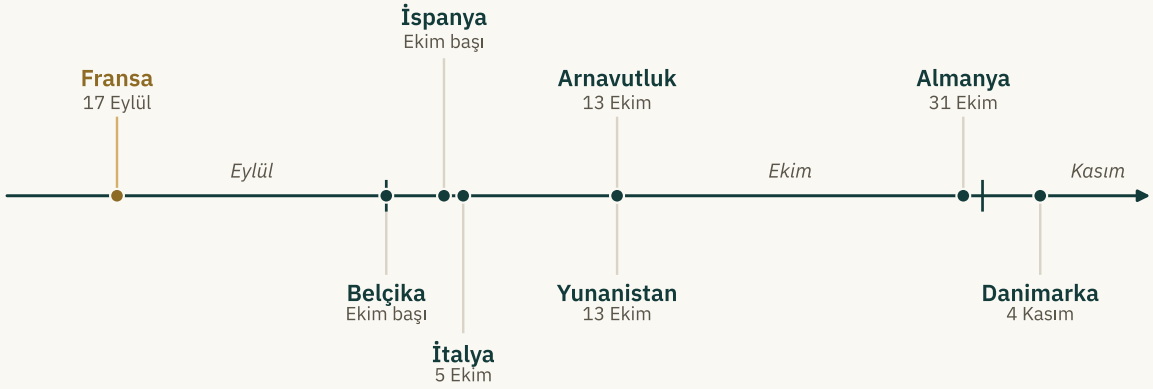
9. Milana Holovan ve Yuliia Kuzmenko, "A European student organization commented on the protests in Europe—is there foreign influence," *LIGA.net*, 21 Ekim 2026, https://news.liga.net/en/world/news/a-european-student-organization-commented-on-the-protests-in-europe-is-there-foreign-influence.

10. "Mapping how France's protest wave spread across Europe," *Al Jazeera*. Veriler, Silahlı Çatışma Yeri ve Olay Verileri Projesinin (ACLED) yüz kişiyi aşan protesto ve kargaşa olaylarına ilişkin kayıtlarıdır.

11. "Boom di proteste di studenti a Roma: 'Facciamo come in Francia'. I motivi: classi pollaio, docenti precari, caro libri," *Tecnica della Scuola*, 6 Ekim 2026, https://www.tecnicadellascuola.it/boom-di-proteste-di-studenti-a-roma-facciamo-come-in-francia-i-motivi-classi-pollaio-docenti-precari-caro-libri; "Prime scuole occupate in Italia sulla scia delle proteste studentesche francesi," *Euronews*, 15 Ekim 2026, https://it.euronews.com/2026/10/15/prime-scuole-occupate-in-italia-sulla-scia-delle-proteste-studentesche-francesi.

12. "Danish students join European protest wave against education funding cuts," *Al Jazeera*, 4 Kasım 2026, https://www.aljazeera.com/news/2026/11/4/danish-students-join-european-protest-wave-against-education-funding-cuts.

Grafik 3. Dalganın takvimi: ülkelere göre başlıca eylemlerin başlangıcı (2026)

Not: Avusturya'daki üniversite protestoları Mayıs 2026'da, Sırbistan'daki hareket ise Kasım 2024'te başlamıştır. İrlanda ve Portekiz'deki eylemler için kesin bir başlangıç tarihi tespit edilememiştir. Konumlar yaklaşıktır.

B. Sırbistan ve Arnavutluk

Sırbistan'daki hareket Batı Avrupa'daki dalgadan hem zamanlama hem içerik bakımından ayrılmaktadır. Hareket 1 Kasım 2024'te Novi Sad tren istasyonunun saçağının çökmesi ve 16 kişinin ölmesiyle başlamış, talep eğitim bütçesi değil hesap verebilirlik ve yolsuzlukla mücadele olmuştur. Fakülteleri işgal eden öğrenciler kararların forumlarda çoğunluk oyuyla alındığı, resmî liderlerin bulunmadığı ve oturum yöneticilerinin dönüşümlü belirlendiği bir yapı kurmuş, Mayıs 2025'ten itibaren erken seçimi temel talep hâline getirmiştir.[13] Cumhurbaşkanı Aleksandar Vučić 27 Eylül'de başbakanlığa aday olmak üzere görevinden istifa etmiştir. 25 Ekim 2026 seçimine Öğrenci Listesi ile giren hareket, iki yıl süren disiplinli ve seçim odaklı bir stratejinin neticesinde seçimi kazanmıştır. Ön sonuçlara göre liste oyların yaklaşık yüzde 51,5'ini, Vučić'in listesi ise yüzde 40,4'ünü almış, Vučić seçim gecesi yenilgiyi kabul etmiştir. 5 Kasım'da ilan edilen kesin sonuçlara göre 250 sandalyelik parlamentoda 140 sandalye kazanan Öğrenci Listesi hükûmeti kurmaya hazırlanmaktadır. Uluslararası seçim gözlem misyonu, gözlem yapılan sandıkların büyük çoğunluğunda seçim gününü olumlu değerlendirmekle birlikte kampanyanın derin bir kutuplaşma ortamında yürüdüğünü, iktidar partisinin kamu kaynaklarının kötüye kullanılması dâhil yerleşik avantajları ve medyadaki belirgin taraflılık sebebiyle fır-

13. Marko Škorić vd., *Anatomy of the Plenum: Power, Decision-Making, and Organizational Learning During Student Blockades in Serbia* (People Power Publishers, 2026), 19, 30, https://www.nonviolent-conflict.org/wp-content/uploads/2026/02/Anatomy-of-the-Plenum—Nonviolent-Conflict-Special-Report.pdf; "Serbian students demand snap parliamentary elections after months of protests," *Euronews*, 7 Mayıs 2025, https://www.euronews.com/my-europe/2025/05/14/serbian-students-demand-snap-parliamentary-elections-after-months-of-protests.

sat eşitliğinin ciddi biçimde zedelendiğini, bildirilen fiziki şiddet olaylarının da ciddi endişe uyandırdığını kayda geçirmiştir.[14]

Arnavutluk, talep yapısı bakımından Batı Avrupa'ya en çok benzeyen Balkan örneği olmakla birlikte seyri çok daha sert olmuştur. Eğitimin yüksek maliyeti ve mezunların iş bulma imkânlarının darlığı gerekçesiyle sürdürülen öğrenci eylemleri, 13 Ekim'den itibaren Tirana'da sertleşmiş, güneydeki korunan bir alanda planlanan lüks tatil köyü projesine karşı aylardır süren ve "Flamingo" adıyla anılan hükûmet karşıtı hareketle birleşerek Eğitim Bakanlığı binasının ateşe verilmesine kadar varmıştır. İçişleri Bakanı Ervin Demo, iki haftalık bilançoyu 200'ü polis olmak üzere 347 yaralı olarak açıklamıştır.[15] Başbakan Edi Rama'nın olayları "yabancı bir ele" bağlaması, Vučić yönetiminin öğrenci hareketini dışarıdan yönlendirilen bir "renkli devrim" olarak sunmasına benzer bir meşruiyet savunmasıdır.[16]

C. Merkezî yönlendirme iddiası ve dış aktörler

Dalganın tek merkezden yönetilmediği tespiti, olayları yabancı güçlerin eseri olarak sunan iddialar karşısında ayrıca temellendirilmelidir. Rama, şiddeti planlayıp uygulayanların gençler ve öğrenciler olamayacağını, bunun "yabancı bir elin işi" olduğunu ileri sürmüş ve İran dâhil yabancı güçlerin sosyal medya üzerinden müdahalesine dair bilgiler bulunduğunu söylemiştir.[17] Fransa'da ise Cumhurbaşkanı Emmanuel Macron, gösterilerin örgütlenmesinde görünür bir doğrudan yabancı müdahale bulunmadığını, buna karşılık yabancı kaynaklı bir bilgi manipülasyonu yaşandığını belirtmiştir.[18]

---

14. "Serbian President Aleksandar Vucic resigns amid prolonged protests," *Al Jazeera*, 27 Eylül 2026, https://www.aljazeera.com/news/2026/9/27/serbian-president-aleksandar-vucic-resigns-amid-prolonged-protests; "Vučić concedes defeat in pivotal Serbian elections, says student movement has won," *Euronews*, 25 Ekim 2026, https://www.euronews.com/2026/10/25/vucic-concedes-defeat-in-pivotal-serbian-elections-says-student-movement-has-won; "The Student List won snap parliamentary elections in Serbia," *European Western Balkans*, 25 Ekim 2026, https://europeanwesternbalkans.com/2026/10/25/the-student-list-won-snap-parliamentary-elections-in-serbia/; "Declaration of final vote results in Serbia paves way for student movement to form government," *Associated Press* (*NY1* aracılığıyla), 5 Kasım 2026, https://ny1.com/nyc/all-boroughs/ap-top-news/2026/11/05/declaration-of-final-vote-results-in-serbia-paves-way-for-student-movement-to-form-government; AGİT Demokratik Kurumlar ve İnsan Hakları Ofisi (ODIHR), "Serbia, Early Parliamentary Elections, 25 October 2026," 26 Ekim 2026, https://odihr.osce.org/node/666908. Oy oranları seçim gözlem kuruluşu Crta'nın ön sonuçlarıdır. ODIHR'nin yönettiği gözlem misyonuna seçim günü AGİT Parlamenter Asamblesi, Avrupa Konseyi Parlamenter Meclisi ve Avrupa Parlamentosu heyetleri de katılmıştır.

15. "Fire erupts at Albania's Education Ministry as protests enter third day," *Al Jazeera*, 14 Ekim 2026, https://www.aljazeera.com/news/2026/10/14/fire-erupts-at-albanias-education-ministry-as-protests-enter-third-day; "'Boiling point': Why students are protesting against Albania's Edi Rama," *Al Jazeera*, 15 Ekim 2026, https://www.aljazeera.com/news/2026/10/15/boiling-point-why-students-are-protesting-against-albanias-edi-rama; "347 Injured in Two Weeks of Violent Protests in Tirana, Interior Minister Says," *Albanian Daily News*, 30 Ekim 2026, https://albaniandailynews.com/news/347-injured-in-two-weeks-of-violent-protests-in-tirana-interior-minister-says.

16. "Albanian PM blames 'foreign hands' for unrest as student protests intensify," *Al Jazeera*, 16 Ekim 2026, https://www.aljazeera.com/news/2026/10/16/albanian-pm-blames-foreign-hands-for-unrest-as-student-protests-intensify; "In the midst of mass protests, Serbian officials are recycling the narrative of a colour revolution," *European Western Balkans*, 20 Şubat 2025, https://europeanwesternbalkans.com/2025/02/20/in-the-midst-of-mass-protests-serbian-officials-are-recycling-the-narrative-of-a-colour-revolution/.

17. "Tirana is ablaze and Rama blames Moscow and Tehran for the protests," *Il Sole 24 Ore*, 19 Ekim 2026, https://en.ilsole24ore.com/art/tirana-is-ablaze-and-rama-blames-moscow-and-tehran-for-the-protests-AJvgyynB. Rama aynı açıklamasında, protestoları öven Aleksandr Dugin'in bir paylaşımına da dikkat çekmiştir.

18. Mauro Zanon, "This is how Russian, Iranian and Algerian media outlets have exploited the protests in France," *Il Foglio*, 22 Ekim 2026, https://www.ilfoglio.it/en/world/2026/10/22/news/this-is-how-russian-iranian-and-algerian-media-outlets-have-exploited-the-protests-in-france--411295; Antoni Slodkowski ve John Irish, "Covert Russian network exploited French riots on social media, EU report says," *Reuters*, 9 Kasım 2026, *News Tribune* aracılığıyla, https://www.newstribune.com/news/2026/nov/09/covert-russian-network-exploited-french-riots-on-social-media-eu-report-says/.

Merkezî bir yönlendirme bulunmadığının ilk delili dalganın kendisidir. Hareketler farklı tarihlerde ve farklı taleplerle başlamış, bir kısmı Fransa'daki dalgadan önce de var olan mücadelelere dayanmaktadır. İkinci delil ise dış etkiyi doğrudan araştıran çalışmalardan gelmektedir. Nitekim Alliance4Europe, Fransa'daki sokak hareketleriyle ilgili 547 binin üzerinde dijital paylaşımı incelemiştir. Rusya kaynaklı 639 koordineli mesajın yaklaşık 7,4 milyon görüntülenmeye ulaştığı belirtilmektedir. Mezkûr mesajlar mevcut öfkeyi Ukrayna'ya verilen yardımlara yönlendirmeye çalışmıştır. Ancak buna rağmen araştırma, protestoların yabancı aktörlerce başlatıldığına dair delil bulamamıştır. Üstelik sahte hesapların birbirine zıt siyasi görüşleri aynı anda destekleyebilmesi, bunların istikrarlı bir ideolojik yakınlıktan ziyade fırsatçı kutuplaştırma mantığıyla hareket ettiğini düşündürmektedir. Aynı operasyon hem sol öfkeye hem nasyonalist hassasiyetlere hitap edebilmektedir.[19]

Aynı tablo Avrupa Birliği düzeyinde de teyit edilmiştir. Birliğin diplomasi teşkilatındaki dezenformasyon uzmanlarının 7–21 Ekim dönemini inceleyen iç değerlendirmesi, Moskova'nın ya da başka aktörlerin protestoları başlattığına veya tırmandırdığına dair delil bulunmadığını, yaşananın "huzursuzluğun fırsatçı biçimde istismarı" olduğunu tespit etmiştir. Aynı değerlendirmeye göre Rusya'ya bağlı "Operation Overload" ağı, Batılı medya kuruluşlarını taklit eden videolarla göçmenlerin göstericilere cinsel saldırıda bulunduğu ve terör saldırılarının yakın olduğu gibi asılsız iddialar yaymıştır. Fransa Dışişleri Bakanlığının ayrı değerlendirmesi ise istismara başka aktörlerin de katıldığını ortaya koymaktadır. Buna göre ABD'deki MAGA hareketine ve İsrail'e bağlı hesaplar da olayları radikal İslamcılık ve göçle ilişkilendiren anlatılar yaymış, 16–18 Ekim'de bu iki kümenin en çok görüntülenen onar paylaşımı sırasıyla 49 ve 35 milyonun üzerinde görüntülenmeye ulaşmıştır. Aynı dönemde Rusya yanlısı hesapların en çok görüntülenen on paylaşımı ise 2,8 milyon görüntülenmede kalmıştır.[20] İran'ın devlet medyası ile Cezayir yönetimine yakın gazeteler de olayları Fransa'ya yönelik kendi anlatılarına malzeme yapmıştır.[21]

Daha açık şekilde ifade edecek olursak, Avrupa'nın kendi kuruluşları mezkûr protestoların bir odak tarafından yönlendirilmediğini söylemektedir. Ancak Rusya örneğinde görüldüğü üzere, bu durum farklı ülkelerin olaylardan istifade etmediğini göstermemektedir. Merkezî yönlendirme ile dış istismar bu sebeple birbirinden ayrı tutulmalıdır: birincisine dair delil bulunmamakta, ikincisi ise belgelenmiş bulunmaktadır. Dış aktörlerin hedefi

---

19. Alliance4Europe, *EU Unrest Report: How France's October 2026 Protests Were Manipulated, Then Retold Abroad* (21 Ekim 2026), https://alliance4europe.eu/wp-content/uploads/2026/10/EU_Unrest_Report.pdf; rapordan aktaran Marin Saillofest, "Comment des acteurs étrangers ont attisé la colère en ligne autour des manifestations du 17 octobre en France," *Le Grand Continent*, 22 Ekim 2026, https://legrandcontinent.eu/fr/?p=365682; Zanon, "Russian, Iranian and Algerian Media Outlets"; Roman Kohanets, "639 Posts, 7.4 Million Views—Russia-Linked Network Targeted French Anger Over Ukraine Aid," *United24 Media*, 2 Kasım 2026, https://united24media.com/world/639-posts-74-million-views-russia-linked-network-targeted-french-anger-over-ukraine-aid-23992. Araştırma 547.471 paylaşımı incelemiş, mesajları Rusya'ya atfedilen Doppelgänger ağına "yüksek ihtimalle" bağlamış ve 2 Eylül–14 Ekim arasında 22 eş zamanlı dalga hâlinde yayıldıklarını tespit etmiştir. Araştırmacılar, protestoların kökeni ve şikâyetleri bakımından Fransız olduğunu belirtmiştir. Ağ, Mélenchon'un ücret önerisini ve sol cenahı öne çıkarırken adı verilmeyen "vatansever" bir adayı da desteklemiş, herhangi bir Fransız partisini istikrarlı biçimde desteklememiştir. Hesapların askıya alınması sebebiyle paylaşımların yaklaşık üçte ikisine artık erişilemediğinden rakamlar asgari düzeyi göstermektedir.

20. Slodkowski ve Irish, "Covert Russian Network." Reuters, iki değerlendirmedeki iddiaları bağımsız olarak doğrulayamadığını belirtmiştir.

21. Zanon, "Russian, Iranian and Algerian Media Outlets."

hareketi yönetmekten çok mevcut öfkeyi kendi gündemlerine, Rusya örneğinde Ukrayna'ya verilen desteğe yönelik bir tepkiye dönüştürmektir. Lidersiz ve dağınık yapılar bu tür bir istismara açık olmakla birlikte, hiçbir dış aktörün hareketi kontrol etmesine de imkân tanımamaktadır.

BÖLÜM III

Yapısal Nedenler

A. Kamu maliyesi ve kuşaklar arası eşitsizlik

Dalganın tek bir reforma değil dağınık şikâyetlere dayanması, nedenlerin yapısal olduğunu düşündürmektedir. İlk unsur kamu maliyesindeki daralmanın eğitime yansımasıdır. Avrupa Birliğinde eğitime ayrılan kamu harcaması 2023 itibarıyla gayrisafi yurt içi hasılanın yüzde 4,7'sinde durağanlaşmıştır. Fransa'nın Avrupa Birliğinin aşırı açık prosedürü altında bulunması, Belçika'daki tasarruf planı ve harç düzenlemeleri ile Avusturya'da 2028–2030 dönemi için öngörülen üniversite bütçesi kesintisi aynı eğilimin yerel görünümleridir. İkinci unsur, konut ve hayat pahalılığı üzerinden derinleşen kuşaklar arası eşitsizliktir. Fransa'da 18–29 yaş grubundaki gençlerin onda sekizinden fazlası, önceki kuşaklardan daha zor bir hayat yaşayacağından endişe etmektedir.[22]

B. Savunma ve sosyal harcama gerilimi

Üçüncü ve güvenlik çalışmaları bakımından en önemli unsur, savunma harcamaları ile sosyal harcamalar arasındaki gerilimin sokakta açık bir söyleme dönüşmesidir. NATO'nun Haziran 2025 Lahey Zirvesi'nde benimsediği ve 2035'e kadar gayrisafi yurt içi hasılanın yüzde 3,5'ini doğrudan savunmaya, yüzde 1,5'ini savunmayla ilgili harcamalara ayırmayı öngören yüzde 5 hedefi,[23] Washington'un güvenlik şemsiyesini bir tür "güvenlik kirası" karşılığında sunan ve savaşın maliyetini Avrupalı müttefiklere yansıtan yaklaşımının ürünüdür.[24] Bu yükün Avrupa bütçelerinde sosyal harcamalarla rekabete girmesi protesto söylemine doğrudan yansımıştır.

22. Eurostat, "Public spending on education stable at 4.7% of GDP," 18 Ağustos 2026, https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/w/ddn-20260818-1; "Student protests sweep Europe," *Daily Sabah*; Johannes Kepler Üniversitesi, "Unprecedented Cut of University Funds"; "Sondage: une jeunesse mobilisée dont 76% se disent inquiets pour la situation de la France," *Public Sénat*, erişim 12 Kasım 2026, https://www.publicsenat.fr/actualites/politique/sondage-une-jeunesse-mobilisee-dont-76-se-disent-inquiets-pour-la-situation-de-la-france. Araştırma Ipsos BVA tarafından Aix-Marseille Üniversitesi için 23 Temmuz–5 Ağustos 2026 tarihlerinde 18–29 yaş grubundan 3.030 kişiyle yapılmıştır.
23. NATO, "The Hague Summit Declaration," 25 Haziran 2025, https://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_236705.htm.
24. İlyas Topsakal ve Alperen Kürşad Zengin, "Yeni Dünya Düzensizliğinde İkinci Perde: ABD'nin Neo-Egemenlikçiliği," *Kriter* 10, sy. 103 (Temmuz-Ağustos 2025).

İtalya'da okul işgallerinin savaşa ve "kışla-okul" anlayışına karşı bir seferberlik olarak tanımlanması,[25] Almanya'daki 31 Ekim gösterilerinde eğitim kesintilerine, hayat pahalılığına ve zorunlu askerliğe itiraz edilmesi[26] ve Danimarka'da savunma harcamalarına kaynak ayırmak için öğrenci burslarında planlanan kesintilere karşı grev yapılması[27] bu yönelimin örnekleridir. Bu itiraz, Avrupa'nın yeniden silahlanma sürecinin iç kamuoyunda bir meşruiyet sınırına çarpabileceğinin erken işareti olarak okunabilir.

C. Epistemik kırılma ve müesses nizam karşıtlığı

Ne var ki mesele sadece ekonomik olmaktan çıkmış görünmektedir. Avrupa'da uzun süre düşük seyreden seçime katılım oranları, halkın ve bilhassa gençlerin apolitik olduğu yönünde bir kanaat oluşturmuştu. Avrupa Parlamentosu seçimlerinde katılım 1979'daki yüzde 62'den 2014'te yüzde 42,6'ya kadar gerilemişti.[28] Katılım 2019'dan itibaren yeniden yüzde 50'nin üzerine çıkmış, pandemi ve Ukrayna Savaşı ile başlayan süreçte ise siyasete dönen bu kitlelerin radikalleştiği, artık içinde yaşadıkları mevcut düzene karşı ciddi bir tepki geliştirdiği müşahede edilmektedir.

Bu tepkinin izleri farklı verilerde görülmektedir. Almanya'da 2025 seçimlerinde 18–24 yaş grubunun en çok oy verdiği partiler yüzde 25 ile Sol Parti ve yaklaşık yüzde 21 ile Almanya için Alternatif (AfD) olmuş, iki büyük merkez parti bu yaş grubunda yüzde 13 ve 12'de kalmıştır.[29] Edelman Güven Barometresi'nin 28 ülkede yaptığı ankete göre her on kişiden dördü, 18–34 yaş grubunda ise yüzde 53'ü, değişim için çevrim içi saldırı, kasıtlı dezenformasyon, şiddet tehdidi veya mala zarar verme gibi düşmanca eylem biçimlerinden en az birini onaylamaktadır.[30] Fransa'da 18–29 yaş grubuyla yapılan bir araştırmada gençlerin beşte dördü siyasetçilerin geleceklerini kötü hazırladığını düşünmekte, yüzde 64'ü cumhurbaşkanı adaylarına güvenmemekte, buna rağmen onda sekizi 2027 seçimlerinde oy kullanmayı planlamaktadır.[31] Bu kuşak siyasete müesses nizama karşı bir tavırla dönmektedir. Pandemi bu dönüşün hızlandırıcısı olmuştur. Almanya'da Anayasayı Koruma Federal Dairesi, salgın tedbirlerine karşı yürütülen gösterilerden beslenen ve devlet kurumlarının meşruiyetini açıkça reddeden çevreleri izlemek üzere 2021'de "devletin gayrimeşrulaştırılması" adıyla yeni bir izleme alanı oluşturmuştur.[32] Ukrayna Savaşı'nın ardından yaşanan enerji ve hayat pahalılığı krizi ise aynı tepkiyi iktisadi şikâyetlerle birleştirmiştir.

---

25. "Prime scuole occupate in Italia," *Euronews*.
26. "Thousands rally in Berlin as Gen Z protests in more than 30 German cities," *Al Jazeera*, 31 Ekim 2026, https://www.aljazeera.com/news/2026/10/31/thousands-rally-in-berlin-as-gen-z-plans-protests-in-30-german-cities.
27. "Danish students join European protest wave," *Al Jazeera*.
28. Avrupa Parlamentosu, "Participación: Resultados de las elecciones europeas 2024," https://results.elections.europa.eu/es/participacion/. Katılım 2019'da yüzde 50,66, 2024'te yüzde 50,74 olmuştur.
29. "Far-right AfD and socialist left win over young Germans, election reveals," *Al Jazeera*, 25 Şubat 2025, https://www.aljazeera.com/news/2025/2/25/how-afd-the-left-won-the-german-youth-vote. Sol Partiye ilişkin oran ARD için yapılan Infratest dimap sandık çıkışı anketine dayanmaktadır.
30. Edelman, "2025 Edelman Trust Barometer Reveals High Level of Grievance Toward Government, Business and the Rich," 19 Ocak 2025, https://www.edelman.com/news-awards/2025-edelman-trust-barometer-reveals-high-level-grievance. Anket 25 Ekim–16 Kasım 2024 tarihlerinde 28 ülkede 33 binden fazla katılımcıyla yapılmıştır.
31. "Sondage: une jeunesse mobilisée," *Public Sénat*.
32. Stefan Goertz, "Verfassungsschutzrelevante Delegitimierung des Staates," Konrad-Adenauer-Stiftung, 21 Aralık 2022, https://www.kas.de/de/web/extremismus/verfassungsschutzrelevante-delegitimierung-des-staates.

Bu kitleler müesses nizamı reddetmekte, aşırı fikirlere bağlanmakta ve toplumsal normları kolay kolay kabul etmemektedir. Bu durum bir epistemik kırılma olarak da adlandırılabilir: norm hâline gelen bütün toplumsal kabulleri reddeden bir protest hareket. Bu kırılma, uluslararası sistemde liberal normların düşüşe geçmesinin[33] Batı toplumlarının kendi içindeki karşılığı olarak da okunabilir. Demokrasilerde bilgiye ve kurumlara duyulan güvenin aşınmasını "epistemik kriz" olarak ele alan çalışmalar da aynı yöne işaret etmektedir.[34] İncelenen dalgada bu kırılmanın izleri açıkça görülmektedir. Hareketlerin tek bir talepte birleşmeyen dağınık şikâyetlere dayanması, sendika ve partilerin aracılığını reddeden lidersiz yapılar, Fransa'da lise hareketinin daha geniş bir hayat pahalılığı öfkesiyle birleşmesi ve Danimarka'da kesintilere yönelik öfkenin sol partileri de içeren bir hükûmeti hedef alması, tepkinin hedefinde belirli bir iktidardan çok düzenin bütününün bulunduğunu göstermektedir.[35]

Bu itibarla ekonomik şartlar düzelse dahi bu müesses nizam karşıtlıkları kolay kolay çözülmeyecektir. Ortada ciddi bir toplumsal kırılma mevcuttur. Unutulmamalıdır ki bu kırılma, raporun iki temel tespitini de açıklamaktadır. Aracı kurumları reddeden hareketler sokakta ürettikleri baskıyı siyasi güce dönüştürmekte zorlanmakta, karşısında muhatap bulamayan devletler ise sokağa güvenlik merceğinden bakmaya yönelmektedir.

D. Dijital çağrı ağları

Yapısal zemini harekete dönüştüren mekanizma, sendikal örgütlenmenin yerini alan dijital çağrı ağlarıdır. Fransa'da blokaj çağrıları sosyal medya üzerinden yayılmış, Almanya'da 31 Ekim gösterilerini "Gen Z Regelt" adlı gevşek bir ittifak 34 şehirde örgütlemiştir.[36] Bu yapılar, somut talepleri bulunan öğrenci sendikalarından kopuk ve çoğu reşit olmayan bir şiddet marjı da üretmiştir. Fransa'da 17 Ekim'deki yağma ile İtalya'da aynı hafta sonu Milano, Torino ve Bologna'daki gösterilerin şiddete dönüşmesi ve dükkânların yağmalanması bu marjın görünür yüzü olmuştur.[37]

33. İlyas Topsakal ve Alperen Kürşad Zengin, "Vol. I: Yeni Dünya Düzensizliği ve Yükselen Güçler," *Kriter* 8, sy. 81 (Temmuz-Ağustos 2023).
34. Peter Dahlgren, "Media, Knowledge and Trust: The Deepening Epistemic Crisis of Democracy," *Javnost – The Public* 25, sy. 1–2 (2018): 20–27, https://doi.org/10.1080/13183222.2018.1418819.
35. "Danish students join European protest wave," *Al Jazeera*. Kesintileri, sol partileri de içeren hükûmet önermiştir.
36. "Thousands rally in Berlin," *Al Jazeera*.
37. "Italy deploys 500 troops to Milan under new security decree following violent clashes," *Euronews*, 21 Ekim 2026, https://www.euronews.com/2026/10/21/italy-deploys-500-troops-to-milan-under-new-security-decree-following-violent-clashes.

BÖLÜM IV

Devletlerin Cevabı ve Hukuki Miras

A. Güvenlik önceliği

Devletlerin cevabında güvenlik önceliği, kullanılan vasıtaların dağılımından açıkça okunmaktadır. Fransa'da kitlesel gözaltı, okul kapatma, gösteri yasakları ve yoğun polis konuşlandırması uygulanmış, 31 Ekim'de ülke genelinde 40 bin kontrol yapılmıştır. Olağanüstü hâl ilanına ise başvurulmamıştır.[38]

İtalya'da hükûmet, 17–18 Ekim hafta sonu Milano, Torino ve Bologna'daki gösterilerin şiddete dönüşmesinin ardından 20 Ekim'de bir güvenlik kararnamesi çıkarmış ve Milano'ya yıl sonuna kadar hassas noktaları korumak üzere 500 asker gönderilmesini kararlaştırmıştır. Cumhurbaşkanı Sergio Mattarella'nın itirazı üzerine askerlere ek kolluk yetkisi tanınmamıştır.[39]

B. Mevzuat mirası

Dalganın kalıcı mirası, sokaktaki kazanımlardan çok yürürlüğe giren mevzuatta aranmalıdır. Fransız Senatosunun 27–28 Ekim gecesi birinci okumada 105'e karşı 229 oyla kabul ettiği "kıran öder" tasarısı, kolluğun iki ihtarına rağmen kalabalıkta kalan kişileri başkalarının verdiği zarardan kişi başı 10 bin avroya kadar müteselsilen sorumlu tutmayı öngörmektedir. Tasarı, ödenmeyen tazminatlar için aile yardımlarının ve konut desteğinin haczine imkân tanımakta, idareye şiddet çağrısı içeren içeriklerin 24 saat içinde kaldırılmasını isteme yetkisi vermektedir. Millî Meclise sevk edilen tasarı henüz kanunlaşmamıştır.[40] İtalya'da 20 Ekim'de kabul edilen kararname ise gösterilerde şiddete katılmayı 2 ila 5 yıl hapisle cezalandırılan ayrı bir suç hâline getirmiş, bunu çevrim içi yollar dâhil örgütleyen veya teşvik edenlere 4 ila 12 yıl hapis öngörmüştür. Kararname 14–18 yaş grubu için cezai ehliyete dair aksi ispatlanabilir bir karine getirmiş, gösterilerde şiddete karışan reşit olmayanların ebeveynlerine de para cezası öngörmüştür.[41]

38. "Manifestations en France: 565 interpellations au niveau national," *Paris Match Belgique* (Belga'ya dayanarak), 1 Kasım 2026, https://www.parismatch.be/actualites/monde/2026/11/01/manifestations-en-france-565-interpellations-au-niveau-national-SKZ7WZC245DYJE2CNC4TAFBOVQ/.

39. "Italy deploys 500 troops to Milan," *Euronews*; "What are Italy's new measures against violent protests?" *Al Jazeera*, 21 Ekim 2026, https://www.aljazeera.com/news/2026/10/21/what-are-italys-new-measures-against-violent-protests; "Mattarella says 'yes' to preventive detention by decree, 'no' to police powers for the army. Crosetto's disappointment," *Il Foglio*, 21 Ekim 2026, https://www.ilfoglio.it/en/politics/2026/10/21/news/mattarella-says-yes-to-preventive-detention-by-decree-no-to-police-powers-for-the-army-crosettos-disappointment--411207.

40. "Le Sénat adopte le projet de loi 'casseurs-payeurs' après l'avoir largement durci," *Public Sénat*, 28 Ekim 2026, https://www.publicsenat.fr/actualites/parlementaire/le-senat-adopte-le-projet-de-loi-casseurs-payeurs-apres-lavoir-largement-durci; "Projet de loi 'casseurs-payeurs': le texte transmis à l'Assemblée après son adoption au Sénat," *LCP*, Ekim 2026, https://lcp.fr/actualites/projet-de-loi-casseurs-payeurs-le-texte-transmis-a-l-assemblee-apres-son-adoption-au.

41. "Preventative detention, security and a new offence: here are all the measures," *Il Sole 24 Ore*, Ekim 2026, https://en.ilsole24ore.com/art/preventative-detention-security-and-a-new-offence-here-are-all-the-measures-AJXbEipB; "Italy deploys 500 troops to Milan," *Euronews*.

Her iki metinde de ortak eğilim, sorumluluğun bireyden gruba ve aileye kaydırılmasıdır. Fransız tasarısı dijital platformlar üzerindeki idari denetimi genişletirken, İtalyan kararnamesi çevrim içi örgütlemeyi doğrudan cezai yaptırıma bağlamaktadır. Düzenlemelerin akıbeti ise henüz kesinleşmemiştir. İtalyan kararnamesinin yayımından itibaren 60 gün içinde parlamento onayından geçmesi gerekmektedir.

C. Uluslararası eleştiri ve Avrupa Birliğinin sınırlı tepkisi

Uluslararası eleştirinin büyük ölçüde Fransa'ya yönelmesinin sebebi, gözaltına alınanlar arasındaki reşit olmayanların oranıdır. Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Yüksek Komiseri Volker Türk 20 Ekim'de, çocuklar dâhil protestoculara karşı gereksiz ve aşırı güç kullanıldığına dair haberlere dikkat çekmiş, protestoları şiddet için istismar edenleri de kınayarak diyaloğu "en iyi ve tek yol" olarak nitelendirmiştir. BM İnsan Hakları Konseyinin görevlendirdiği dört bağımsız uzman ise 28 Ekim'de, çoğu reşit olmayan binlerce kişiyi etkileyen gözaltıların orantısız göründüğünü belirtmiş, reşit olmayanlarda görülen ciddi ve bazı vakalarda geri döndürülemez yaralanmaları kabul edilemez ve haklı gösterilemez bulmuştur.[42] Raporun tespit edebildiği kadarıyla Avrupa Birliği düzeyindeki tepki, Gençlikten Sorumlu Komiser Glenn Micallef'in 6 Ekim'de Fransız makamlarını bilhassa reşit olmayanlar söz konusu olduğunda orantılı davranmaya çağırmasıyla sınırlı kalmış,[43] Birliğin kurumsal ilgisi daha ziyade dış kaynaklı dezenformasyona yönelmiştir. Aday ülkelerden hukukun üstünlüğü talep eden Birliğin kendi üyelerindeki güç kullanımı karşısında bir itidal çağrısıyla yetinmesi, çifte standart eleştirisine zemin hazırlamaktadır.

BÖLÜM V

Değerlendirme ve Yakın Dönem Takvimi

4 Kasım itibarıyla Batı Avrupa'da hiçbir hükûmet öğrenci olayları sebebiyle düşmemiş olmakla birlikte baskı her yerde hissedilmektedir. Sırbistan ise sokak hareketinin sandıkta zafer kazandığı tek örnek olmuştur. Fransız kamuoyu hareketi büyük ölçüde haklı bulmakla birlikte göstericiler ile şiddete başvuranlar arasında açık bir ayrım yapmaktadır. 21–22 Ekim'de yapılan bir ankette katılımcıların yüzde 68'i hareketi haklı bulmuş, yüzde 74'ü olaylardan Marine Le Pen'in kazançlı çıkacağını düşünmüştür. Jean-Luc Mélenchon'u

42. "The UN warns of the unnecessary and excessive use of force in protests in Albania, France and Italy," *Demócrata*, 20 Ekim 2026, https://www.democrata.es/en/international/the-un-warns-of-the-unnecessary-and-excessive-use-of-force-in-protests-in-albania-france-and-italy/; "UN experts sound alarm at excessive use of force in French student protests," *Al Jazeera*, 28 Ekim 2026, https://www.aljazeera.com/news/2026/10/28/un-experts-sound-alarm-at-excessive-use-of-force-in-french-student-protests.
43. "Brussels calls for 'proportionate' policing as French school revolt drags on," *Brussels Signal*, 7 Ekim 2026, https://brusselssignal.eu/2026/10/brussels-calls-for-proportionate-policing-as-french-school-revolt-drags-on/.

kazançlı görenlerin oranı ise yüzde 32'de kalmıştır.[44] Bu tablo, 2027 cumhurbaşkanlığı seçimi öncesinde düzen söylemini öne çıkaran aşırı sağın olaylardan kazançlı çıkacağı yönündeki yorumlarla örtüşmektedir.

Türkiye bakımından takip edilmeye değer üç başlık bulunmaktadır. Birincisi, savunma harcaması hedefinin bütün müttefikler için aynı bütçe gerilimini doğurması ve bu gerilimin Avrupa'da sokağa taşınmış olmasıdır. İkincisi, toplu sorumluluk ile platform denetimi getiren düzenlemelerin toplantı ve gösteri hakkına dair uluslararası tartışmada yeni bir emsal zemini oluşturacak olmasıdır. Üçüncüsü, merkezî bir yönlendirme bulunmasa dahi dış aktörlerin toplumsal öfkeyi kısa sürede kendi gündemlerine yöneltebilmesidir. Bu kabiliyetin Avrupa dışındaki toplumsal hareketlerde de kullanılabileceği hesaba katılmalıdır.

Yakın dönem takvimi, dalganın seyrini belirleyecek birkaç tarihi bir araya getirmektedir. Fransız Millî Meclisinin 2027 bütçesini birinci okumada en geç 17 Kasım'a kadar karara bağlaması gerekmektedir. 20 Kasım'da İtalya'da öğrenci grevi ilan edilmiş olup Almanya'da "Gen Z regelt! Studis" hareketi de aynı gün Avrupa çapındaki eylemlere katılmayı planlamaktadır. İspanya 29 Kasım'da erken seçime gidecektir. Sırbistan'da ise cumhurbaşkanlığı seçiminin en geç 27 Kasım'da ilan edilmesi, oylamanın ilandan 30 ila 60 gün sonra yapılması gerekmektedir. Bunlardan 20 Kasım, dalganın ilk kez ülkeler arası eşgüdümlü bir eylem gününe dönüşüp dönüşmeyeceğini gösterecektir.[45]

KAYNAKLAR

Kaynakça

Kaynakça, dipnotlarda başvurulan resmî belgeleri, araştırmaları, haber kaynaklarını ve akademik çalışmaları içermektedir. İnternet kaynakları 12 Kasım 2026 itibarıyla kontrol edilmiştir.

AGİT Demokratik Kurumlar ve İnsan Hakları Ofisi (ODIHR). "Serbia, Early Parliamentary Elections, 25 October 2026." 26 Ekim 2026. https://odihr.osce.org/node/666908.

Albanian Daily News. "347 Injured in Two Weeks of Violent Protests in Tirana, Interior Minister Says." 30 Ekim 2026. https://albaniandailynews.com/news/347-injured-in-two-weeks-of-violent-protests-in-tirana-interior-minister-says.

44. "Sondage: Le Pen et Mélenchon grands bénéficiaires de la colère sociale," *Public Sénat*, 27 Ekim 2026, https://www.publicsenat.fr/actualites/politique/sondage-le-pen-et-melenchon-grands-beneficiaires-de-la-colere-sociale. Anket Odoxa tarafından 21–22 Ekim 2026 tarihlerinde 1.005 yetişkinle yapılmıştır.

45. Raphaël Marchal ve Ludovic Fau, "Budget 2027: calendrier, procédure, pistes d'atterrissage… Où en est-on des débats budgétaires à l'Assemblée?" *LCP*, 2 Kasım 2026, https://lcp.fr/actualites/budget-2027-calendrier-procedure-pistes-d-atterrissage-ou-en-est-on-des-debats; "L'Unione degli Studenti annuncia lo sciopero del 20 novembre," *Orizzonte Scuola*, erişim 12 Kasım 2026, https://www.orizzontescuola.it/lunione-degli-studenti-annuncia-lo-sciopero-del-20-novembre/; "Students in Germany plan mass strike on November 20," *APA* (dpa'ya dayanarak), 9 Kasım 2026, https://en.apa.az/europe/students-in-germany-plan-mass-strike-on-november-20-534981; "Spain's Pedro Sanchez announces snap election amid housing crisis," *Al Jazeera*, 5 Ekim 2026, https://www.aljazeera.com/news/2026/10/5/spanish-prime-minister-pedro-sanchez-announces-snap-election; "Brnabić: Presidential elections to be called by November 27," *B92*, 30 Ekim 2026, https://www.b92.net/english/politics/280780/brnabic-presidential-elections-to-be-called-by-november-27/vest.

Al Jazeera. "Albanian PM blames 'foreign hands' for unrest as student protests intensify." 16 Ekim 2026. https://www.aljazeera.com/news/2026/10/16/albanian-pm-blames-foreign-hands-for-unrest-as-student-protests-intensify.

Al Jazeera. "'Boiling point': Why students are protesting against Albania's Edi Rama." 15 Ekim 2026. https://www.aljazeera.com/news/2026/10/15/boiling-point-why-students-are-protesting-against-albanias-edi-rama.

Al Jazeera. "Danish students join European protest wave against education funding cuts." 4 Kasım 2026. https://www.aljazeera.com/news/2026/11/4/danish-students-join-european-protest-wave-against-education-funding-cuts.

Al Jazeera. "Far-right AfD and socialist left win over young Germans, election reveals." 25 Şubat 2025. https://www.aljazeera.com/news/2025/2/25/how-afd-the-left-won-the-german-youth-vote.

Al Jazeera. "Fire erupts at Albania's Education Ministry as protests enter third day." 14 Ekim 2026. https://www.aljazeera.com/news/2026/10/14/fire-erupts-at-albanias-education-ministry-as-protests-enter-third-day.

Al Jazeera. "Mapping how France's protest wave spread across Europe." 8 Kasım 2026. https://www.aljazeera.com/news/2026/11/8/mapping-how-frances-protest-wave-spread-across-europe.

Al Jazeera. "Serbian President Aleksandar Vucic resigns amid prolonged protests." 27 Eylül 2026. https://www.aljazeera.com/news/2026/9/27/serbian-president-aleksandar-vucic-resigns-amid-prolonged-protests.

Al Jazeera. "Spain's Pedro Sanchez announces snap election amid housing crisis." 5 Ekim 2026. https://www.aljazeera.com/news/2026/10/5/spanish-prime-minister-pedro-sanchez-announces-snap-election.

Al Jazeera. "Thousands rally in Berlin as Gen Z protests in more than 30 German cities." 31 Ekim 2026. https://www.aljazeera.com/news/2026/10/31/thousands-rally-in-berlin-as-gen-z-plans-protests-in-30-german-cities.

Al Jazeera. "UN experts sound alarm at excessive use of force in French student protests." 28 Ekim 2026. https://www.aljazeera.com/news/2026/10/28/un-experts-sound-alarm-at-excessive-use-of-force-in-french-student-protests.

Al Jazeera. "What are Italy's new measures against violent protests?" 21 Ekim 2026. https://www.aljazeera.com/news/2026/10/21/what-are-italys-new-measures-against-violent-protests.

Alliance4Europe. *EU Unrest Report: How France's October 2026 Protests Were Manipulated, Then Retold Abroad*. 21 Ekim 2026. https://alliance4europe.eu/wp-content/uploads/2026/10/EU_Unrest_Report.pdf.

APA. "Students in Germany plan mass strike on November 20." 9 Kasım 2026. https://en.apa.az/europe/students-in-germany-plan-mass-strike-on-november-20-534981.

Asaf, Seher. "Irish students say €150 fee cut falls short amid rising costs." *Times Higher Education*, 7 Ekim 2026. https://www.timeshighereducation.com/node/745374.

Associated Press. "Declaration of final vote results in Serbia paves way for student movement to form government." 5 Kasım 2026. *NY1* aracılığıyla. https://ny1.com/nyc/all-boroughs/ap-top-news/2026/11/05/declaration-of-final-vote-results-in-serbia-paves-way-for-student-movement-to-form-government.

Avrupa Parlamentosu. "Participación: Resultados de las elecciones europeas 2024." https://results.elections.europa.eu/es/participacion/.

B92. "Brnabić: Presidential elections to be called by November 27." 30 Ekim 2026. https://www.b92.net/english/politics/280780/brnabic-presidential-elections-to-be-called-by-november-27/vest.

Brussels Signal. "Brussels calls for 'proportionate' policing as French school revolt drags on." 7 Ekim 2026. https://brusselssignal.eu/2026/10/brussels-calls-for-proportionate-policing-as-french-school-revolt-drags-on/.

Dahlgren, Peter. "Media, Knowledge and Trust: The Deepening Epistemic Crisis of Democracy." *Javnost – The Public* 25, sy. 1–2 (2018): 20–27. https://doi.org/10.1080/13183222.2018.1418819.

Daily Sabah. "Student protests sweep Europe amid anger over costs of living." 16 Ekim 2026. https://www.dailysabah.com/world/europe/student-protests-sweep-europe-amid-anger-over-costs-of-living.

Demócrata. "The UN warns of the unnecessary and excessive use of force in protests in Albania, France and Italy." 20 Ekim 2026. https://www.democrata.es/en/international/the-un-warns-of-the-unnecessary-and-excessive-use-of-force-in-protests-in-albania-france-and-italy/.

Économie Matin. "Manifestations du 17 octobre: un week-end marqué par des violences, des pillages et d'importantes dégradations." 19 Ekim 2026. https://www.economiematin.fr/?p=234353.

Edelman. "2025 Edelman Trust Barometer Reveals High Level of Grievance Toward Government, Business and the Rich." 19 Ocak 2025. https://www.edelman.com/news-awards/2025-edelman-trust-barometer-reveals-high-level-grievance.

Euronews. "Italy deploys 500 troops to Milan under new security decree following violent clashes." 21 Ekim 2026. https://www.euronews.com/2026/10/21/italy-deploys-500-troops-to-milan-under-new-security-decree-following-violent-clashes.

Euronews. "Prime scuole occupate in Italia sulla scia delle proteste studentesche francesi." 15 Ekim 2026. https://it.euronews.com/2026/10/15/prime-scuole-occupate-in-italia-sulla-scia-delle-proteste-studentesche-francesi.

Euronews. "Serbian students demand snap parliamentary elections after months of protests." 7 Mayıs 2025. https://www.euronews.com/my-europe/2025/05/14/serbian-students-demand-snap-parliamentary-elections-after-months-of-protests.

Euronews. "Vučić concedes defeat in pivotal Serbian elections, says student movement has won." 25 Ekim 2026. https://www.euronews.com/2026/10/25/vucic-concedes-defeat-in-pivotal-serbian-elections-says-student-movement-has-won.

European Western Balkans. "In the midst of mass protests, Serbian officials are recycling the narrative of a colour revolution." 20 Şubat 2025. https://europeanwesternbalkans.com/2025/02/20/in-the-midst-of-mass-protests-serbian-officials-are-recycling-the-narrative-of-a-colour-revolution/.

European Western Balkans. "The Student List won snap parliamentary elections in Serbia." 25 Ekim 2026. https://europeanwesternbalkans.com/2026/10/25/the-student-list-won-snap-parliamentary-elections-in-serbia/.

Eurostat. "Public spending on education stable at 4.7% of GDP." 18 Ağustos 2026. https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/w/ddn-20260818-1.

Fransa Adalet Bakanlığı. "Bilan judiciaire des violences urbaines en marge du mouvement lycéen." 5 Ekim 2026. https://www.justice.gouv.fr/actualites/espace-presse/bilan-judiciaire-violences-urbaines-marge-du-mouvement-lyceen.

Goertz, Stefan. "Verfassungsschutzrelevante Delegitimierung des Staates." Konrad-Adenauer-Stiftung, 21 Aralık 2022. https://www.kas.de/de/web/extremismus/verfassungsschutzrelevante-delegitimierung-des-staates.

Holovan, Milana ve Yuliia Kuzmenko. "A European student organization commented on the protests in Europe—is there foreign influence." *LIGA.net*, 21 Ekim 2026. https://news.liga.net/en/world/news/a-european-student-organization-commented-on-the-protests-in-europe-is-there-foreign-influence.

Il Foglio. "Mattarella says 'yes' to preventive detention by decree, 'no' to police powers for the army. Crosetto's disappointment." 21 Ekim 2026. https://www.ilfoglio.it/en/politics/2026/10/21/news/mattarella-says-yes-to-preventive-detention-by-decree-no-to-police-powers-for-the-army-crosettos-disappointment--411207.

Il Sole 24 Ore. "Preventative detention, security and a new offence: here are all the measures." Ekim 2026. https://en.ilsole24ore.com/art/preventative-detention-security-and-a-new-offence-here-are-all-the-measures-AJXbEipB.

Il Sole 24 Ore. "Tirana is ablaze and Rama blames Moscow and Tehran for the protests." 19 Ekim 2026. https://en.ilsole24ore.com/art/tirana-is-ablaze-and-rama-blames-moscow-and-tehran-for-the-protests-AJvgyynB.

Johannes Kepler Üniversitesi. "Austrian Federal Government Plans Unprecedented Cut of University Funds." 20 Mayıs 2026. https://www.jku.at/en/research/research-at-the-jku/research-news/detail/news/austrian-federal-government-plans-unprecedented-cut-of-university-fundsnbsp/.

Kohanets, Roman. "639 Posts, 7.4 Million Views—Russia-Linked Network Targeted French Anger Over Ukraine Aid." *United24 Media*, 2 Kasım 2026. https://united24media.com/world/639-posts-74-million-views-russia-linked-network-targeted-french-anger-over-ukraine-aid-23992.

La Dernière Heure. "Le mouvement de blocage des lycées devrait se poursuivre vendredi." 2 Ekim 2026. https://www.dhnet.be/dernieres-depeches/2026/10/02/le-mouvement-de-blocage-des-lycees-devrait-se-poursuivre-vendredi-BXWYF663HZGKDA3FBDJOQSRCQ4/.

La Dernière Heure. "Manifestations de samedi en France: 1.314 interpellations, 53 membres des forces de l'ordre blessés, selon l'Intérieur." 25 Ekim 2026. https://www.dhnet.be/dernieres-depeches/2026/10/25/manifestations-de-samedi-en-france-1314-interpellations-53-membres-des-forces-de-lordre-blesses-selon-linterieur-BR7GK5EVZJEB5HDTXDWC3CA6FI/.

LCP. "Projet de loi 'casseurs-payeurs': le texte transmis à l'Assemblée après son adoption au Sénat." Ekim 2026. https://lcp.fr/actualites/projet-de-loi-casseurs-payeurs-le-texte-transmis-a-l-assemblee-apres-son-adoption-au.

Lefèvre, Thomas ve Isya Okoué Métogo. "Mobilisation lycéenne: 'Le dispositif sécuritaire est totalement disproportionné'." *Politis*, 2 Ekim 2026. https://www.politis.fr/articles/2026/10/entretien-robi-morder-mobilisation-lyceenne-le-dispositif-securitaire-est-totalement-disproportionne/.

Lesay, Jean Damien. "Fin de Parcoursup, classes réduites, postes supplémentaires: le gouvernement tente d'apaiser la colère lycéenne." *Localtis – Banque des Territoires*, 27 Ekim 2026. https://www.banquedesterritoires.fr/fin-de-parcoursup-classes-reduites-postes-supplementaires-le-gouvernement-tente-dapaiser-la-colere.

Marchal, Raphaël ve Ludovic Fau. "Budget 2027: calendrier, procédure, pistes d'atterrissage… Où en est-on des débats budgétaires à l'Assemblée?" *LCP*, 2 Kasım 2026. https://lcp.fr/actualites/budget-2027-calendrier-procedure-pistes-d-atterrissage-ou-en-est-on-des-debats.

NATO. "The Hague Summit Declaration." 25 Haziran 2025. https://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_236705.htm.

News.at. "Knapp 780 Festnahmen am Rande von Protesten in Frankreich." 1 Kasım 2026. https://www.news.at/politik/knapp-780-festnahmen-am-rande-von-protesten-in-frankreich.

Nilsson-Julien, Estelle. "Des blocages aux violences: ce qui pousse les élèves français à manifester." *Euronews*, 5 Ekim 2026. https://fr.euronews.com/2026/10/05/des-blocages-aux-violences-ce-qui-pousse-les-eleves-francais-a-manifester.

Orizzonte Scuola. "L'Unione degli Studenti annuncia lo sciopero del 20 novembre." Erişim 12 Kasım 2026. https://www.orizzontescuola.it/lunione-degli-studenti-annuncia-lo-sciopero-del-20-novembre/.

Paris Match Belgique. "Bilan de 1.200 interpellations après la journée de manifestation chaotique du 17 octobre." 18 Ekim 2026. https://www.parismatch.be/actualites/monde/2026/10/18/bilan-de-1200-interpellations-apres-la-journee-de-manifestation-chaotique-du-17-octobre-6LNL4S2QX5HTHFQD5OVZZP2PZI/.

Paris Match Belgique. "Manifestations en France: 565 interpellations au niveau national." 1 Kasım 2026. https://www.parismatch.be/actualites/monde/2026/11/01/manifestations-en-france-565-interpellations-au-niveau-national-SKZ7WZC245DYJE2CNC4TAFBOVQ/.

Public Sénat. "Le Sénat adopte le projet de loi 'casseurs-payeurs' après l'avoir largement durci." 28 Ekim 2026. https://www.publicsenat.fr/actualites/parlementaire/le-senat-adopte-le-projet-de-loi-casseurs-payeurs-apres-lavoir-largement-durci.

Public Sénat. "Sondage: Le Pen et Mélenchon grands bénéficiaires de la colère sociale." 27 Ekim 2026. https://www.publicsenat.fr/actualites/politique/sondage-le-pen-et-melenchon-grands-beneficiaires-de-la-colere-sociale.

Public Sénat. "Sondage: une jeunesse mobilisée dont 76% se disent inquiets pour la situation de la France." Erişim 12 Kasım 2026. https://www.publicsenat.fr/actualites/politique/sondage-une-jeunesse-mobilisee-dont-76-se-disent-inquiets-pour-la-situation-de-la-france.

Saillofest, Marin. "Comment des acteurs étrangers ont attisé la colère en ligne autour des manifestations du 17 octobre en France." *Le Grand Continent*, 22 Ekim 2026. https://legrandcontinent.eu/fr/?p=365682.

Škorić, Marko, Jovana Čikić, Jovana Škorić ve Aleksej Kišjuhas. *Anatomy of the Plenum: Power, Decision-Making, and Organizational Learning During Student Blockades in Serbia*. People Power Publishers, 2026. https://www.nonviolent-conflict.org/wp-content/uploads/2026/02/Anatomy-of-the-Plenum—Nonviolent-Conflict-Special-Report.pdf.

Slodkowski, Antoni ve John Irish. "Covert Russian network exploited French riots on social media, EU report says." *Reuters*, 9 Kasım 2026. *News Tribune* aracılığıyla. https://www.newstribune.com/news/2026/nov/09/covert-russian-network-exploited-french-riots-on-social-media-eu-report-says/.

stephanelarue.com. "Blocus des lycées: 7 950 gardes à vue dont 6 773 mineurs." Ekim 2026. https://stephanelarue.com/blocus-des-lycees-7-950-gardes-a-vue-dont-6-773-mineurs-le-jour-du-17-octobre/.

Tecnica della Scuola. "Boom di proteste di studenti a Roma: 'Facciamo come in Francia'. I motivi: classi pollaio, docenti precari, caro libri." 6 Ekim 2026. https://www.tecnicadellascuola.it/boom-di-proteste-di-studenti-a-roma-facciamo-come-in-francia-i-motivi-classi-pollaio-docenti-precari-caro-libri.

Topsakal, İlyas ve Alperen Kürşad Zengin. "Vol. I: Yeni Dünya Düzensizliği ve Yükselen Güçler." *Kriter* 8, sy. 81 (Temmuz-Ağustos 2023).

Topsakal, İlyas ve Alperen Kürşad Zengin. "Yeni Dünya Düzensizliğinde İkinci Perde: ABD'nin Neo-Egemenlikçiliği." *Kriter* 10, sy. 103 (Temmuz-Ağustos 2025).

Zanon, Mauro. "This is how Russian, Iranian and Algerian media outlets have exploited the protests in France." *Il Foglio*, 22 Ekim 2026. https://www.ilfoglio.it/en/world/2026/10/22/news/this-is-how-russian-iranian-and-algerian-media-outlets-have-exploited-the-protests-in-france--411295.

Us gönüllülerce yürütülür; reklam, sponsorluk ya da bağış almaz. Görüşler yazarlarına aittir.

stratejikus.com